

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ СТУДИЈЕ
МЕНАџМЕНТ ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ

ТУРИЗАМ ДОГАЂАЈА НА ПРИМЕРУ ЗЛАТИБОРА

СТУДЕНТ : ГАРДИЋ МИЛЕНКА
МЕНТОР: ДР РАДМИЛА НОВАКОВИЋ-КОСТИЋ

РЕЗИМЕ: Догађаји имају велики утицај када је реч о ширењу позитивног утиска и имиџа Златибора као туристичке дестинације. На туристичком тржишту Златибор се препознаје као дестинација која, у циљу успешног развоја туризма, организује велики број догађаја, нарочито оних који су везани за традицију, културу и забаву. Задатак рада јесте да истакне основне закључке и смернице у развоју туризма догађаја до којих се дошло сагледавањем постојећег стања, као и могућности развоја туризма догађаја на Златибору. Тема рада је обрађена кроз пет главних поглавља.

У првом делу рада, *Дефинисање догађаја и анализа њиховог значаја*, дефинисан је појам догађаја и представљене основне поделе по различитим основама, пренесене из савремене домаће литературе. Предочени су и разлози за повећање популарности догађаја и фактори који утичу на индустрију догађаја на глобалном нивоу. У овом делу рада се говори о формирању, извођењу и пласману догађаја као туристичког производа.

Други део рада односи се на *Карактеристике манифестација у Србији*. Манифестације у Србији пружају велике могућности за привлачење домаћих и страних туриста и повећање укупних природних ефеката који се огледају у броју посетилаца, броју ноћења, коришћеним услугама, потрошњи, итд. У Србији се годишње одржи велики број манифестација. У односу на број становника спадамо у водеће земље у свету по броју манифестација.

Трећи део рада описује *Златибор као туристичку дестинацију*, значај туризма догађаја и његове могућности, и указује на неке од могућих смерница за његов развој.

У четвртом делу рада, *Значај туризма догађаја на Златибору*, односи се на велики број дешавања који се организују током целе године на Златибору и значајно доприносе атрактивности дестинације. Такође у овом делу рада су наведени и постојећи догађаји који се организују на Златибору.

Пети део рада, *Сајам сувомеснатих производа „Приутијада“*, представља пример добре праксе у региону који говори како је једна мала изложба прерасла у озбиљан сајам, који је са друге стране донео неколико позитивних економских ефеката у локалну заједницу села Мачкат.

**Висока пословно техничка школа струковних студија
Ужице
СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ СТУДИЈЕ**

Догађај је дефинисан и као континуирана активност која се догађа једном годишње, а која промовише туризам одређене дестинације путем аутономне привлачне снаге самог догађаја те потстиче госте на директно учествовање и укљученост. Да би постали део туристичке понуде неке дестинације, догађаји по правилу морају да привлаче учеснике и/или посматраче, који нису део локалне заједнице. Данас постоји читав спектар догађаја, који су класификовани под „туризам догађаја“ као посебна врста која по статистикама бележи најбржи раст учесника тј. туриста и најбржи раст профита.

Табела 1. Типологија догађаја

Врсте догађаја	Типови догађаја				
Културни догађаји	Фестивали	Карневали	Параде	Религиозни догађаји	
Уметнички и забавни догађаји	Концерти	Уметничке представе	Изложбе	Свечаности	Церемоније
Пословни догађаји	Сајмови	Изложбе	Састанци	Конференције	Јавни догађаји
Спортски догађаји	Професионална такмичења	Аматерска такмичења			
Образовни и научни догађаји	Семинари	Конгреси	Стручно усавршавање		
Рекреативни догађаји	Забавни догађаји	Рекреативна такмичења			
Политички и државни догађаји	Митинзи	Инаугурације	Промоције	Посете званичника	
Приватни догађаји	Лични догађаји	Друштвени догађаји			

Извор: Андрејевић А., Менаџмент догађаја, 2009, стр. 11.

Овом типологијом јасно и прецизно су наведени најзначајнији и уједно најчешће организовани типови догађаја.

Манифестациони туризам истакнут је у „Стратегији развоја туризма Републике Србије“ као веома значајан сегмент развоја туризма у Србији, али и као компаративна предност домаћег туризма. Према истраживању Туристичке организације Србије (ТОС), манифестације су прве на листи туристичких мотива за долазак страних туриста у нашу земљу. Већина домаћих манифестација има наглашене елементе традиције, а њихова посебност се огледа у разноврсности догађаја и пространој дистрибуцији. Дакле, разноврсне манифестације у Србији се одвијају у току целе године и на територији читаве државе.

Висока пословно техничка школа струковних студија
Ужице
СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ СТУДИЈЕ

Манифестације су истовремено део традиције нашег народа и снажно средство за привлачење знатног броја страних и домаћих туриста. У Србији се годишње одржи изузетно велики број манифестација. Према регистру и календару манифестација Туристичке организације Србије у нашој земљи се сваке године одржи око 600 манифестација. Према незваничним информацијама тај број је знатно већи, чак и преко хиљаду. У односу на број становника спадамо међу водеће земље у свету по броју манифестација.

Већина домаћих манифестација има наглашене елементе традиције, а њихова посебност се огледа у разноврсности догађаја и пространој дистрибуцији. Дакле, разноврсне манифестације у Србији се одвијају у току целе године и на територији читаве државе. Оне су саставни део живота бројних генерација и представљају израз локалне аутентичности, дружељубља и жеље за заједничким проводом у локалној заједници. У пасивнијим деловима наше земље, манифестације су и једна од ретких прилика када се окупљају људи из тог краја, упознају, забављају, друже, итд..

Међу традиционалне културне манифестације деценијског трајања које имају наглашену друштвену и друштвену функцију у Србији су: „Мокрањчеви дани“ у Неготину, Београдски интернационални театарски фестивал „БИТЕФ“, Међународни филмски фестивал „ФЕСТ“, „Радост Европе“, „Мермери и звуци“, Ликовне колоније „Студеница“, „Златибор“, „Вуков сабор“, „Љубичевске коњичке игре“, „Шабачки вашар“, „Опленачка берба“, „Жупска берба“, итд..

Последњих десетак година, Србија је запаженом медијском промоцијом постала позната по две манифестације – Драгачевском сабору трубача (ГУЧИ) и „ЕХИТ фестивалу“, којима се може придружити још неколико других као што су: „Београдски фестивал пива“, „Врњачки карневал“, „Дани Београда и БГ маратон“, неки од гастро и ено фестивала, културне манифестације попут „Кустендорфа“, „Ноћ музеја“, итд...

Слика бр. 1. Сабор трубача у Гучи

Слика бр. 2. Егзит фестивал

Златибор представља планину повољних услова за развој туризма, јер погодан спој природних и антропогених творевина доприноси сталном туристичком промету на овој планини. Погодан је за развој различитих видова туризма, укључујући и нове туристичке трендове. На туристичкој дестинацији Златибор одржавају се многобројне манифестације различитог карактера (културне, спортско-рекреативне, етнографско-фолклорне, музичке, и друге). Оне су бројне не само у туристичком центру Златибора већ и у околним селима.

Најзаступљеније су у току летње туристичке сезоне, а ређе у току зиме и других периода у години.

Слика бр. 3. Туристичка дестинација Златибор

Златибор се одликује великим бројем догађаја који представљају непресушан извор и значајан потенцијал за развој туризма догађаја овог краја. Златиборски догађаји саставни су део његовог туристичког производа и задиру у све сфере човековог интересовања, од културе, забаве, уметности, спорта. Искуство и традиција дају изузетно повољан утицај на организовање и реализацију догађаја који посетиоцима Златибора пружају незабораван доживљај духа и културе народа краја. Досадашње искуство је показало да догађаји представљају битну карактеристику која Златибор чини посебним на туристичком тржишту. Приказујући богатство догађаја кроз рад, доказано је да они имају значај за укупан развој туризма дестинације.

Слика бр. 4. Скуп ловаца – Манифестација „Златиборска хајка на вука“

Да би се омогућио даљи, квалитетнији развој туризма догађаја на Златибору један од основних предуслова је коришћење савремених знања из ове области, као и препознавање неопходности улагања у истраживање и непрестано испитивање тржишта како би се на време препознале промене у потребама и захтевима туриста и адекватно одрегановало у циљу њиховог привлачења и задржавања њиховог интересовања. Такође, за даљи развој овог сегмента туризма од великог значаја је стварање локалне стратегије развоја туризма догађаја, као дела опште стратегије дугорочног развоја туризма, базиране на искуству, менталитету становника, најсавременијим сазнањима из ове области и уједињењу свих актера у туристичкој привреди. У овим кризним временима, у којима је финансијска

ситуација изузетно нестабилна, туризам догађаја би могао да буде стимулација, и да доведе до финансијских средстава која би заједници омогућила да заштити и сачува своје природно окружење, локалну културу, обичаје, различитост и све оно што је створила. У овом раду је приказано и истраживање спроведено на манифестацији „Пршутујада“. Када се узму у обзир изнете чињенице, које се односе на организацију одређеног догађаја потребно је прво анализирати туристичке потенцијале било привредне или антропогене које могу полужити или бити основ за организацију одређеног тематског догађаја. Поред поменутих потенцијала, за организовање одређеног догађаја потребна је јака иницијатива и јака воља локлане заједнице и свих њених капацитета која је спремна на сарадњу и спровођење одређених организационих активности. Како би одређени догађај, односно све припреме, текуће и завршне активности биле урађене, потребна је институционална сарадња било локалних или регионалних институција које својим физичким, административним и људским капацитетима могу допринети успешности самог догађаја.

Слика бр. 5. Изглед штанда на традиционалној „Пршутујади“

Сајам сувомеснатих производа „Пршутујада“ је одавно превазишла локалне капацитете по питању организације јер су локалне институције препознале значај самог догађаја а самим тим и препознале његов даљи развој. Може се приметити активна улога Туристичке организације „Златибор“ која својим промотивним активностима током целе године доприноси видљивости самог догађаја, док са друге стране ПД за развој пољопривреде „Златиборски еко аграр“ током целе године ради на даљем унапређењу производа који се излажу на манифестацији. Такође треба узети у обзир развој материјалне базе посматрано са аспекта смештаја за туристе која се развила непосредно по оснивању „Пршутујаде“ и чија изградња доприноси већој валоризацији дестинације Мачкат у Општини Чајетина.